

JAUNĪBA IESLODZĪJUMĀ: NO DIVĀM REALITĀTĒM UZ VIENU

Neirozinātne apstiprina, ka jauni pieaugušie jeb cilvēki, kas nesen sasnieguši pilngadību, saglabā tās pašas pamatīpašības kā nepilngadīgie

JAUNĪBA NO POLITISKĀ UN KRIMINOLOĢISKĀ SKATPUNKTA

ES POLITIKA:

jaunieši ir 15–29 g.v.

KRIMINOLOĢIJA:

jaunie pieaugušie ir 18–25 g.v.

JAUNI PIEAUGUŠIE KRIMINOLOĢIJAS FOKUSĀ: PĒTĪJUMI UN FAKTI

“Topošā pieaugušā dzīves” vecumposms – bioloģiskā pieaugšana nenožīmē psiholoģisku un sociālu pieaugšanu

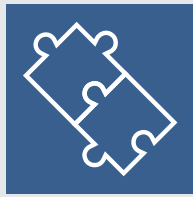
Smadzeņu iecirknis kas atbild par plānošanu, impulsu kontroli un riska novērtēšanu, nobriest ap 24–25 g.v.

Augstāks noziedzīgu nodarījumu recidīva risks

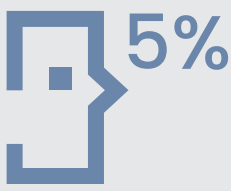
Īpaša uzņēmība pret cietuma subkultūru

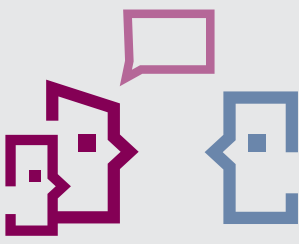
Augstāks resocializācijas potenciāls

Tādēļ Eiropas Padome rekomendē “attiecinātos gadījumos” pret jauniem pieaugušajiem ieslodzījumā izturēties kā pret nepilngadīgajiem

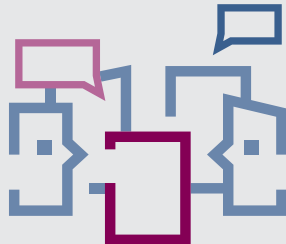
JAUNI PIEAUGUŠIE IESLODZĪJUMĀ – LATVIJAS PIEEJA

Saskaņā ar likumu ap 5% jaunu pieaugušo apcietinājums un brīvības atņemšanas sods tiek izpildīts kā nepilngadīgajiem, jo tie noziedzīgu nodarījumu izdarījuši līdz 18 g.v. sasniegšanai

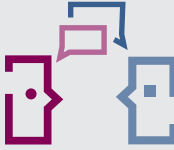
Likums jauniem pieaugušajiem, kam apcietinājums un brīvības atņemšanas sods tiek izpildīts kā nepilngadīgajiem, paredz īpašu pieeju izolācijas nosacījumos, ģimenes saikņu uzturēšanas iespējās, pamudinājumu un disciplinārodu politikā, veselības aprūpē, izglītības organizēšanā u.c.

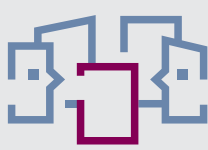
Resocializācijas politikas pamatnostādnes 2022.–2027. gadam par specifisku mērķa grupu citu grupu vidū atzīst jauniešus līdz 25 g.v.

Atbilstoši pamatnostādnēm ESF+ projekta “Drošība: atbildīga resocializācija ieslodzītajiem (DARI)” ietvaros jauniem pieaugušajiem neatkarīgi no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīža tiks:

vecumposmam pielāgota esošā noziegumu riska un vajadzību novērtēšanas metode

vecumposmam pielāgota esošā resocializācijas programma vielu atkarību mazināšanai

organizēti vecumposmam atbilstoši ģimenes atbalsta u.c. pasākumi

2025. GADS – PIRMAIS SOLIS PRETĪ JAUNĪBAI ATBILSTOŠAM IESLODZĪJUMAM

ESF+ projekta “Drošība: atbildīga resocializācija ieslodzītajiem (DARI)” ietvaros uzņēmums EY-Latvia izstrādāja pētījumu ar rekomendācijām jaunu pieaugušo soda izpildei:

ATBALSTA VEIDS

MĒRĶIS

Savstarpējā atbalsta grupas

Konfidenciāls emocionālais atbalsts

Mentoringa jaunuzņemtiem ieslodzītajiem

Atbalsts emocionālās stabilitātes saglabāšanai

Radošās darbnīcas, mācības par sociālajām prasmēm

Sociālo prasmju un kritiskās domāšanas attīstība, pašvērtējuma celšana

“Miera istaba” un virtuālās realitātes atpūtas telpa

Palīgīdzekļi domu un emociju pārvaldīšanai

Sporta programmas

Fiziskās un mentālās veselības uzlabošana, sociālo prasmju uzlabošana, uzvedības pārvaldība

Plaša mēroga prasmju un iemaņu apguve

Algots darbs pēc soda izciešanas

STATISTIKA (UZ 01.09.2025.)

293

293 jauni pieaugušie ieslodzījumā (8% no kopējā ieslodzīto skaita)

14

14 no tiem brīvības atņemšanas sods tiek izpildīts kā nepilngadīgajiem

57%

57% no tiem ir jaunāki par vecāko no jaunajiem pieaugušajiem, kam brīvības atņemšanas sods tiek izpildīts kā nepilngadīgajam

95%

95% jaunu pieaugušo apcietinājums un brīvības atņemšanas sods tiek izpildīts atbilstoši jebkura vecumposma pieaugušo standartam

44,11%

44,11% bērnu un jaunu pieaugušo Latvijā divu gadu laikā pēc atbrīvošanas izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu un atgriežas ieslodzījumā (kopējais rādītājs 35,23%)

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Tieslietu ministrija

Ieslodzījuma
vietu pārvalde